



UZUPEŁNIA ZESPÓŁ NADZORUJĄCY

KOD UCZNI

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

*miejsce
na naklejkę
z kodem*

☐

dysleksja

**BADANIE DIAGNOSTYCZNE
W KLASIE TRZECIEJ
GIMNAZJUM
CZĘŚĆ HUMANISTYCZNA
HISTORIA I WIEDZA
O SPOŁECZEŃSTWIE**

**GRUDZIEŃ
2011**

**Czas pracy:
do 80 minut**

Instrukcja dla ucznia

1. Sprawdź, czy zestaw zadań zawiera 34 strony (zadania 1–24). Brak stron lub inne usterki zgłoś nauczycielowi.
2. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
3. Rozwiązania zadań zapisuj długopisem lub piórem z czarnym tuszem / atramentem. Nie używaj korektora.
4. W arkuszu znajdują się różne typy zadań. Do niektórych zadań są podane cztery odpowiedzi: A, B, C, D. Tylko jedna z nich jest poprawna. Wybierz ją i zaznacz znakiem \times , np.:

A. \times . C. D.

5. W niektórych zadaniach zdecyduj, czy zdanie jest prawdziwe, czy fałszywe i zaznacz znakiem \times wybraną odpowiedź, np.:

\times	F
----------	---

 lub

T	\times
---	----------

6. Jeśli się pomylisz, otocz znak \times kółkiem i zaznacz inną odpowiedź, np.:

A. ☒ B. ☐ C. D.

7. Pozostałe zadania wykonuj zgodnie z poleceniami.

8. Pisząc odpowiedzi do zadań, możesz wykorzystać miejsce opatrzone napisem **Brudnopis**. Zapisy w brudnopolisie nie będą sprawdzane i oceniane.

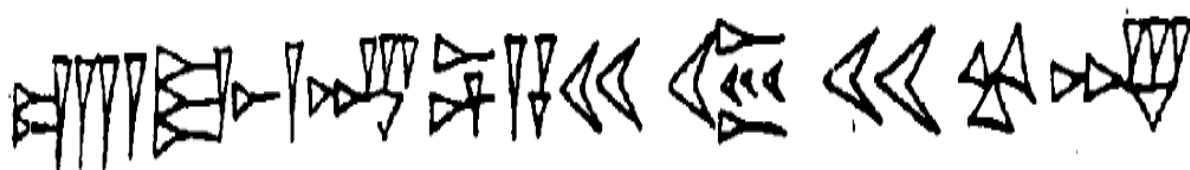
Powodzenia!

Ilustracje do zadania 1.

Ilustracja 1.



Ilustracja 2.



Ilustracja 3.



Ilustracja 4.

SENATVS POPVLVS OVEROMANVS
MPCAESARI DIVI NERVAE F NERVAE

Źródło: J. Dowiat, *Historia dla klasy pierwszej liceum ogólnokształcącego*, Warszawa 1983.

Zadanie 1.

Dokończ zdanie, wybierając właściwą odpowiedź.

Pisma starożytnej Mezopotamii i starożytnego Egiptu zostały przedstawione odpowiednio na ilustracjach

- A.** 1. i 2.
- B.** 1. i 4.
- C.** 2. i 3.
- D.** 3. i 4.

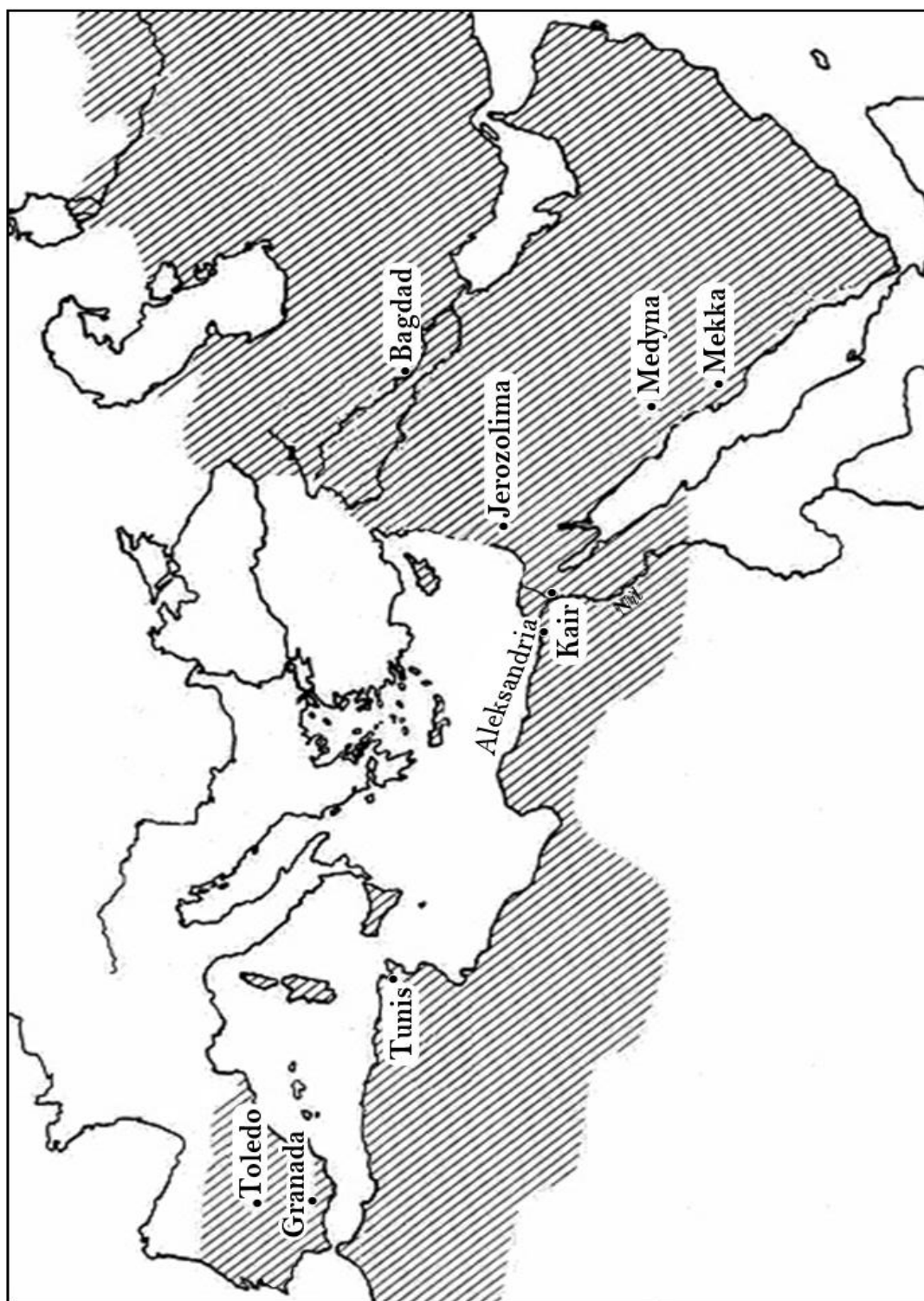
Zadanie 2.

Dokończ zdanie, wybierając właściwą odpowiedź.

Pierwsze igrzyska olimpijskie odbyły się w roku 776 p.n.e., czyli

- A.** w I połowie VII w. p.n.e.
- B.** w II połowie VII w. p.n.e.
- C.** w I połowie VIII w. p.n.e.
- D.** w II połowie VIII w. p.n.e.

Mapa do zadania 3.



Na podstawie: www.etsy.com/map-expans

Zadanie 3.

Dokończ zdanie, wybierając właściwą odpowiedź.

Mapa przedstawia zasięg posiadłości

- A.** arabskich w VII i VIII wieku.
- B.** bizantyjskich za Justyniana Wielkiego.
- C.** rzymskich w okresie republiki.
- D.** greckich w VI w. p.n.e.

Ilustracje do zadań 4. i 5.



1.

Źródło: *Kronika Polski*, Warszawa 2000.



2.

Źródło: www.polskaniezwykla.pl



3.

Źródło: www.e-obiekty.pl



4.

Źródło: J. Cydzik, W. Fijałkowski, [...] Warszawa 1975.

Zadanie 4.

Dokończ zdanie, wybierając właściwą odpowiedź.

Typowe dla epoki średniowiecza są budowle przedstawione na ilustracjach

- A. 1. i 2.
- B. 1. i 3.
- C. 2. i 3.
- D. 3. i 4.

Zadanie 5.

Dokończ zdanie, wybierając właściwą odpowiedź.

Budowla przedstawiona na ilustracji numer 4 jest charakterystyczna dla stylu

- A.** romańskiego, ponieważ jest masywna i ma stosunkowo małe otwory okienne.
- B.** gotyckiego, ponieważ jest strzelista i ma wysokie okna zakończone ostrymi łukami.
- C.** renesansowego, ponieważ ma liczne krużganki i duże trójskrzydłowe okna.
- D.** barokowego, ponieważ ma liczne dekoracje rzeźbiarskie i okna bogato zdobione.

Zadanie 6.

Spośród poniżej podanych wydarzeń oznaczonych literami A–D wybierz wydarzenie chronologicznie pierwsze i wydarzenie chronologicznie ostatnie. W tabeli zaznacz litery, którymi oznaczono wybrane wydarzenia.

6.1.	Wydarzenie chronologicznie pierwsze	A	B	C	D
6.2.	Wydarzenie chronologicznie ostatnie	A	B	C	D

- A.** Chrzest Polski.
- B.** Zjazd w Gnieźnie.
- C.** Śmierć księcia Mieszka I.
- D.** Koronacja Bolesława Chrobrego.

Zadanie 7.

Uzupełnij tekst, przyporządkowując do każdego zdania właściwą odpowiedź.

7.1. Kazimierz Wielki zasiadł na tronie polskim w roku śmierci _____.

- A.** Mieszka II **B.** Bolesława Krzywoustego **C.** Władysława Łokietka

7.2. Dzięki zabiegom dyplomatycznym Kazimierza Wielkiego król Czech _____.

- A.** nadał prawa miejskie mieszkańcom Krakowa
B. zrzekł się pretensji do tronu Królestwa Polskiego
C. odebrał Krzyżakom Pomorze Gdańskie

7.3. Kazimierz Wielki zawarł umowę o następstwie tronu z _____.

- A.** Litwinami **B.** Rusinami **C.** Węgrami

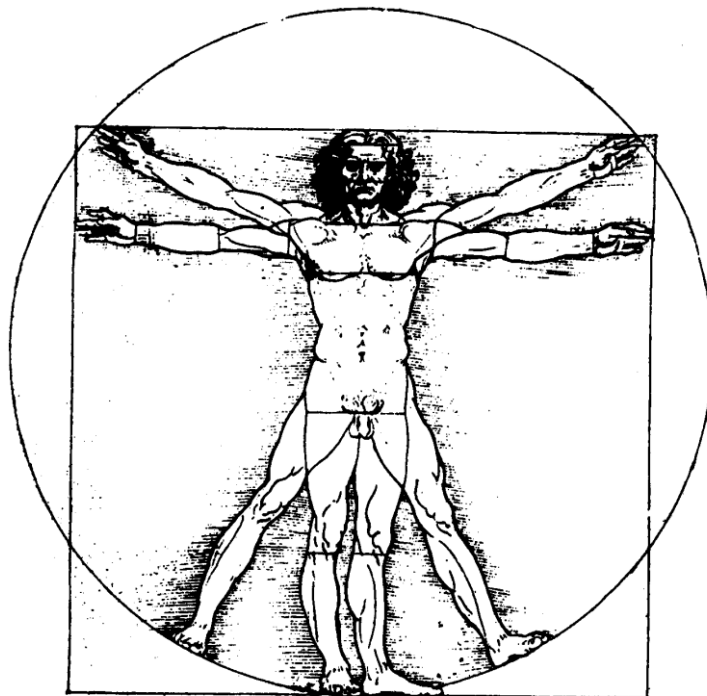
Zadanie 8.

Dokończ zdanie, wybierając właściwą odpowiedź.

Szereg, w którym uporządkowano chronologicznie okresy w dziejach kultury, to:

- A.** barok → renesans → oświecenie.
- B.** renesans → barok → oświecenie.
- C.** barok → oświecenie → renesans.
- D.** oświecenie → renesans → barok.

Ilustracja do zadania 9.



Źródło: W. Koch, *Style w architekturze*, Warszawa 1996.

Zadanie 9.

Czy ilustracja Leonarda da Vinci nawiązuje do idei humanizmu? Wybierz odpowiedź T (tak) albo N (nie) i jej uzasadnienie spośród A–C.

T	ponieważ	A.	propaguje ćwiczenia fizyczne.
		B.	uczy zasad rysunku technicznego.
N		C.	podkreśla idealne proporcje ludzkiego ciała.

Tekst do zadania 10.

Sakramenty

Wierzymy, że sakramenty ustanowione przez naszego Pana w Kościele należy traktować jako ćwiczenie wiary zarówno dla wzmocnienia i utwierdzenia jej w obietnicach Bożych, jak i dla świadectwa wobec ludzi. W Kościele

chrześcijańskim znajdujemy tylko dwa ustanowione autorytetem naszego Zbawiciela sakramenty: Chrzest i Wieczerzę Pańską. Natomiast to, co widzimy w dominium¹ papieża, a mianowicie siedem sakramentów, uważamy za bajkę i kłamstwo.

¹tu:władza

Źródło: Konfesja genewska (frag.), I poł. XVI w.

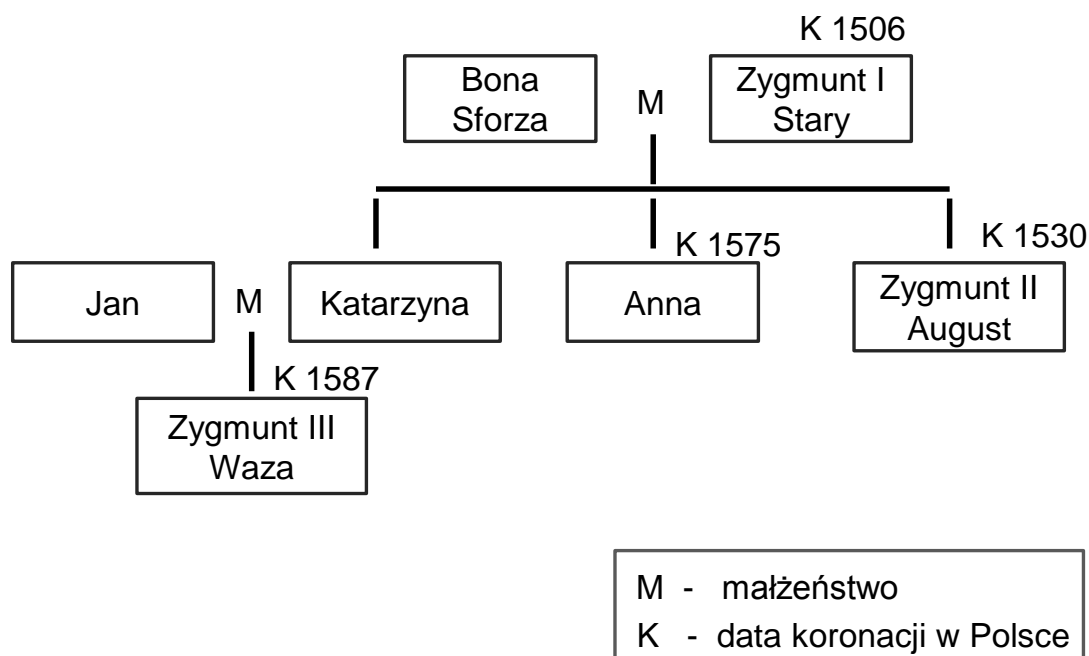
Zadanie 10.

Dokończ zdanie, wybierając właściwą odpowiedź.

Cytowany fragment jest zgodny z nauką wyznawców

- A.** judaizmu.
- B.** katolicyzmu.
- C.** prawosławia.
- D.** kalwinizmu.

Tablica genealogiczna do zadania 11.



Zadanie 11.

Dokończ zdanie, wybierając właściwą odpowiedź.

Tablica zawiera informacje dotyczące

- A.** pierwszego władcy z dynastii Jagiello-nów.
- B.** związku dynastii Jagiellonów z dyna-stią szwedzką.
- C.** władców rządzących w drugiej połowie XV w.
- D.** władcy, który powołał do życia Akade-mię Krakowską.

Tekst do zadania 12.

Kiedy w jednej i tej samej osobie, lub w jednym i tym samym ciele, władza prawodawcza zespolona jest z wykonawczą, nie ma wolności; ponieważ można się lękać, aby ten sam monarcha albo ten sam senat nie stanowił tyrańskich praw, które będzie tyrańsko wykonywał.

Nie ma również wolności, jeśli władza sędziowska nie jest oddzielona od prawodawczej i wykonawczej. Gdyby była połączona z władzą prawodawczą, władza nad życiem i wolnością obywateli byłaby dowolną; sędzia bowiem byłby prawodawcą. Gdyby była połączona z władzą wykonawczą, sędzia mógłby mieć siłę ciemiężcy.

Źródło: T. Cegielski, K. Zielińska, *Dzieje nowożytne*, Warszawa 1991.

Zadanie 12.

Oceń, czy poniższe zdania dotyczące tekstu są prawdziwe, czy fałszywe. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe.

Autor był zwolennikiem podziału władzy na ustawodawczą, wykonawczą i sądowniczą.	P	F
Według autora skupienie władzy w ręku jednej osoby lub jednego organu może doprowadzić do rządów absolutnych.	P	F

Tekst do zadania 13. i 14.

Tak to Polak szczęśliwie żył pod Augustami!

Co to za dwory, jakie trybunały huczne,
Co za paradne sejmy, jakie wojsko juczne!
Człek jadł, pił, nic nie robił i suto
w kieszeni.
[...]

Jeden poseł mógł wstrzymać sejmowe
obradę,
Jeden ojczyzny całej trzymał w ręku wagę,
Powiedział: „nie pozwalam”, i uciekł na
Pragę.
Cóż mu kto zrobił: jeszcze, że tak przedni
wniosek,
Miał promocję i dostał czasem kilka
wiosek.

Julian Ursyn Niemcewicz, *Powrót posła* (frag.),
Wrocław –Warszawa – Kraków 1983.

Zadanie 13.

**Dokończ zdanie, wybierając właściwą
odповідź.**

Bohater *Powrotu posła* Juliana Ursyna
Niemcewicza opisuje życie Polaków
w okresie zwanym

- A.** złotym wiekiem.
- B.** potopem szwedzkim.
- C.** czasami saskimi.
- D.** epoką stanisławowską.

Zadanie 14.

Dokończ zdanie, wybierając właściwą odpowiedź.

Zdanie: „Jeden poseł mógł wstrzymać sejmowe obrady” odnosi się bezpośrednio do

- A.** rokoshu.
- B.** konfederacji.
- C.** liberum veto.
- D.** wolnej elekcji.

Opis i ilustracja do zadania 15.

Grafika „Kołacz królewski” przedstawia czworo władców, w tym jedną kobietę, oglądających mapę Polski. Każdy z nich – palcem lub szpadą – wskazuje na jej fragment.

Jeden, w dramatycznym geście, zrywa koronę z głowy, odwracając się od pozostałych.

Nad nimi frunie kobieca postać ze skrzydłami, i dmąc w trąby, rozgłasza wieści.



Źródło: Jean-Michel Moreau le Jeune, *Kończ królewski*, Muzeum Narodowe w Warszawie.

Zadanie 15.

Dokończ zdanie, wybierając właściwą odpowiedź.

Ilustracja jest alegorią

- A. koronacji Stanisława Poniatowskiego.
- B. uchwalenia Konstytucji 3 maja.
- C. konfederacji targowickiej.
- D. pierwszego rozbioru Polski.

Mapa do zadań 16. i 17.



Na podstawie: S. Kieniewicz, *Historia Polski 1795-1918*, Warszawa 2002.

Zadanie 16.

Dokończ zdanie, wybierając właściwą odpowiedź.

Mapa przedstawia ziemie polskie podczas

- A.** wojny w obronie Konstytucji 3 maja.
- B.** powstania listopadowego.
- C.** powstania styczniowego.
- D.** wojen napoleońskich.

Zadanie 17.

Dokończ zdanie, wybierając właściwą odpowiedź.

Przedstawione na mapie granice Królestwa Polskiego ustalono w wyniku decyzji

- A.** kongresu wiedeńskiego.
- B.** Sejmu Wielkiego.
- C.** traktatu w Tylży.
- D.** drugiego pokoju toruńskiego.

Tekst do zadania 18.

Dla pozbawionych własnego państwa Polaków kult Grunwaldu był cokołem¹ historycznej tożsamości. Obrazowi agresywnego zakonu przeciwstawiano ideę sąsiedzkiej unii i tolerancji wyznaniowej, skoro w wojnie z państwem zakonnym obok rzymskich katolików uczestniczyli także husyci, prawosławni, a nawet muzułmanie. Wzniesiony w 1910 r. w Krakowie pomnik Jagiełły był nie tylko plastrem na polskie rany, ale także zapowiedzią powrotu Polski na europejską scenę.

Źródło: A. Krzemiński, *Nagie miecze na lemieszach*, „Polityka” nr 2, 2010.

¹ tu: podstawą

Zadanie 18.

Dokończ zdanie, wybierając właściwą odpowiedź.

Zasadniczym tematem cytowanego fragmentu jest

- A.** tolerancja w Polsce w XV wieku.
- B.** panowanie Władysława Jagiełły.
- C.** odzyskanie przez Polskę niepodległości.
- D.** znaczenie bitwy pod Grunwaldem dla Polaków.

Zadanie 19.

Przyporządkuj każdej opisanej w tabeli zmianie (1.–3.) odpowiadający jej wynalazek oznaczony literami a–d i wybierz właściwą odpowiedź.

1.	Wprowadzenie w fabrykach pracy na nocną zmianę.
2.	Wzrost konkurencji dla transportu kolejowego.
3.	Narodziny kultury masowej.

a) telegraf

b) kinematograf

c) silnik spalinowy

d) żarówka

A. 1a, 2d, 3b.

B. 1c, 2a, 3d.

C. 1a, 2c, 3d.

D. 1d, 2a, 3c.

E. 1d, 2c, 3b.

Tabela do zadania 20.

Polacy w czasie I wojny światowej

Zabór austriacki	
Ludność ogółem w 1911 r.	8 082 000
Powołani do wojska	1 401 500
Polegli w czasie wojny	220 000

Zabór rosyjski	
Ludność ogółem w 1911 r.	14 841 000
Powołani do wojska	1 195 760
Polegli w czasie wojny	55 000

Zabór pruski	
Ludność ogółem w 1911 r.	6 055 000
Powołani do wojska	737 090
Polegli w czasie wojny	110 000

Źródło: Atlas historyczny *Od starożytności do współczesności*, Warszawa 2008.

Zadanie 20.

Oceń, które z poniższych zdań dotyczących informacji zawartych w tabelach jest prawdziwe. Zaznacz P przy zdaniu prawdziwym.

1.	Największą liczbę osób zmobilizowano na ziemiach zaboru pruskiego.	P
2.	Najmniejsze straty w stosunku do liczby zmobilizowanej ludności ponieśli mieszkańcy zaboru rosyjskiego.	P
3.	Co dziesiąty Polak w zaborze austriackim został wcielony do armii.	P

Zadanie 21.

Dokończ zdanie, wybierając właściwą odpowiedź.

Polska Akcja Humanitarna, Caritas, Amnesty International to przykłady organizacji

- A. samorządowych.
- B. politycznych.
- C. pozarządowych.
- D. gospodarczych.

Zadanie 22.

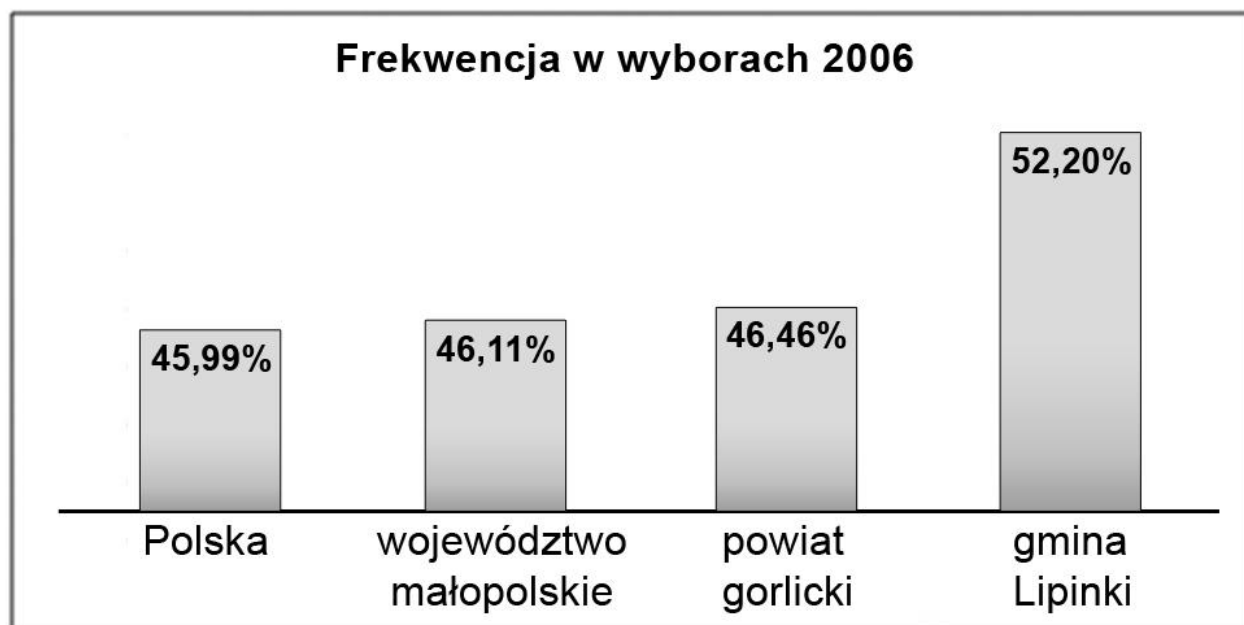
Dokończ zdanie, wybierając właściwą odpowiedź.

Gospodarkę rynkową cechują

- A.** prywatna własność i centralne planowanie gospodarki.
- B.** centralne planowanie gospodarki i dążenie do zysku.
- C.** rozwijanie konkurencji i popieranie prywatnej własności.
- D.** ustalanie cen towarów przez państwo i ograniczanie usług.

Diagram do zadania 23.

Frekwencja w wyborach samorządowych w gminie Lipinki (powiat gorlicki, województwo małopolskie) na tle Polski



Źródło: http://www.e-lipinki.pl/arttykul,157,Wybory_samorzadowe_2006.

Zadanie 23.

Oceń prawdziwość zdań 1.–3. odnoszących się do diagramu i wybierz właściwą odpowiedź.

1.	Odsetek głosujących w powiecie gorlickim był wyższy niż w całym kraju.
2.	Frekwencja w gminie Lipinki przyczyniła się do zwiększenia średniej frekwencji w województwie małopolskim.
3.	W gminie Lipinki ponad połowa uprawnionych zrezygnowała z udziału w wyborach.

- A.** Zdania 1. i 2. są prawdziwe, a zdanie 3. jest fałszywe.
- B.** Zdania 1. i 3. są prawdziwe, a zdanie 2. jest fałszywe.
- C.** Zdania 2. i 3. są fałszywe, a zdanie 1. jest prawdziwe.
- D.** Zdania 1. i 3. są fałszywe, a zdanie 2. jest prawdziwe.

Zadanie 24.

Przyporządkuj każdemu opisowi w tabeli odpowiednią nazwę organu państwowego działającego we współczesnej Polsce, wybierając ją spośród oznaczonych literami A–D. W tabeli zaznacz litery, którymi oznaczono wybraną nazwę organu.

24.1.	Uchwala ustawy, sprawuje kontrolę nad organami władzy wykonawczej, wybiera i powołuje niektóre organy państwowe.
--------------	--

A	B	C	D
----------	----------	----------	----------

24.2.	Stoi na czele rządu, kieruje, kontroluje, koordynuje prace jego członków, posiada uprawnienia do wydawania rozporządzeń.
--------------	--

A	B	C	D
----------	----------	----------	----------

24.3.	Najwyższy przedstawiciel RP, czuwa nad przestrzeganiem konstytucji, stoi na straży suwerenności i bezpieczeństwa państwa, nienaruszalności i niepodzielności jego terytorium.
--------------	---

A	B	C	D
----------	----------	----------	----------

- A.** Zgromadzenie Narodowe.
- B.** Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej.
- C.** Prezes Rady Ministrów.
- D.** Sejm Rzeczypospolitej Polskiej.

Brudnopis

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....